

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

Planurile Naționale de Acțiuni în Domeniul Drepturile Omului - Politici cu Grad de Prioritate Redus?

Analiză de Politică Publică

Autor: Vadim Vieru

Toate drepturile sunt protejate. Conținutul Analizei de Politică Publică poate fi utilizată și reprodusă în scopuri non-profit și fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX, cu condiția indicării sursei de informație.

Analiza de Politică Publică a fost realizată în cadrul proiectului „Promovarea respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova”, implementat de către Asociația Promo-LEX, cu suportul financiar al National Endowment for Democracy (NED).

Opiniile exprimate în Analiza de Politică Publică, realizată de Asociația Promo-LEX, aparține autorului și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

Planurile Naționale de Acțiuni în Domeniul Drepturilor Omului – Politici cu Grad de Prioritate Redus?

Analiză de politică publică

Acest document prezintă informații retrospective legate de procesul de elaborare, aprobare și implementare a Planurilor Naționale de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului (în continuare PNADO I, PNADO II și PNADO intermediar).

Sunt analizate acțiunile de implementare a Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului pentru Anii 2018 – 2022¹ (în continuare, PNADO III) realizate de Guvernul Republicii Moldova până în prezent. Autorul descrie și încearcă să evalueze procedura de executare de către Guvern a prevederilor din art. 3 și 4 din Hotărârea Parlamentului nr. 89 din 24 mai 2018, prin care este stabilit crearea în termen de 2 luni al Consiliului Național pentru Drepturile Omului și al Secretariatului Permanent pentru Drepturile Omului.

Informația cu privire la executarea PNADO I și PNADO II este reprodusă din Raportul de evaluare a implementării Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului (2004-2008 și 2011 – 2014)²

Planurile Naționale în domeniul Drepturilor Omului, documente de politici pătrunse de formalism?

Până în 2018, Republica Moldova a adoptat 3 Planuri Naționale în Domeniul Drepturilor Omului (inclusiv un document cu statut intermediar, care nu a fost adoptat și aprobat de Guvern și Parlament). Primele 2 documente de politici naționale în domeniul Drepturilor Omului, inclusiv planul intermediar sunt descrise sumar mai jos:

- **Planul Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2004-2008³ (PNADO I)** a fost aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 415 din 24 octombrie 2003. Planul conține 342 de acțiuni, grupate în 98 de obiective.

¹ Planul Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2018 – 2022, adoptat prin Hotărârea Parlamentului Nr. 89 din 24.05.2018 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018–2022, Publicat :10.08.2018 în Monitorul Oficial Nr. 295-308 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=376768>

² Echipa care a elaborat raportul: Ion Guzun, consilier juridic la Centrul de Resurse Juridice din Moldova (Planul Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului 2004 – 2008), Cornelia Adeola, consultant al Oficiului Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului în Moldova (Planul Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului 2011 – 2014)

³ Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2004-2008, adoptat prin Hotărârea Parlamentului Nr. 415 din 24.10.2003 privind aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2004-2008, Publicat :28.11.2003 în Monitorul Oficial Nr. 235-238 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=306857>

În conformitate cu această Hotărâre a Parlamentului, Comisia permanentă pentru drepturile omului a Parlamentului Republicii Moldova a fost împuternicită de a monitoriza procesul de implementare a PNADO și de a informa Parlamentul în acest sens. Un rol la fel de relevant în implementarea PNADO 2004–2008 l-a avut și instituția avocatului parlamentar (ombudsman). Totodată, din cadrul autorităților publice centrale și locale au fost desemnați circa 68 de funcționari publici în calitate de coordonatori în domeniul drepturilor omului. Prin decizia nr. 8/2 din 7 iulie 2004⁴, Comitetul coordonator pentru elaborarea și realizarea PNADO de pe lângă Parlamentul Republicii Moldova a aprobat Recomandările cu privire la activitatea coordonatorului în domeniul drepturilor omului din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale.

PNADO 2004–2008 a avut drept priorități ratificarea documentelor internaționale și europene cu privire la drepturile omului, elaborarea și adoptarea cadrului normativ relevant domeniului drepturilor omului și libertăților fundamentale, precum și desfășurarea campaniilor de informare. Prin Hotărârea Parlamentului nr. 49 din 9 martie 2003, PNADO 2004 – 2008 a fost modificat⁵. Modificările au vizat, în mod principal, indicarea corectă a executanților și nu modificarea sau completarea unor acțiuni sau obiective relevante.

- **Planul Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2011-2014⁶ (PNADO II)** a fost aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 90 din 12 mai 2011. Documentul conține 282 de acțiuni grupate în 89 de obiective, structurate în patru părți. Prin Hotărârea Guvernului nr. 70 din 5 februarie 2012⁷ a fost instituită Comisia pentru implementarea Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2011-2014 și aprobat Regulamentul de activitate al Comisiei. PNADO 2011–2014 a stabilit câteva priorități pentru implementare: (1) Combaterea torturii și relelor tratamente; (2) promovarea toleranței și non-discriminării; (3) Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane și (4) Reforma instituției naționale de promovare și apărare a drepturilor omului (ombudsman). Documentul a suferit modificări în

⁴ Comitetul coordonator pentru elaborarea și realizarea PNADO pe lângă Parlamentul Republicii Moldova, Recomandări cu privire la activitatea coordonatorului în domeniul drepturilor omului din cadrul autorităților administrației publice centrale și locale, disponibil la <http://hr.un.md/images/upload/File/Coordonatori/Rec%20coordDO-rom.doc>

⁵ Hotărârea Parlamentului nr. 49 din 9 martie 2006 pentru modificarea și completarea Hotărârii Parlamentului nr.415 din 24 octombrie 2003 privind aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2004- 2008, Publicat :07.04.2006 în Monitorul Oficial Nr. 55-58 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=315634>

⁶ Planul Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2011-2014, adoptat prin Hotărârea Parlamentului Nr. 90 din 12.05.2011 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011–2014, Publicat :22.07.2011 în Monitorul Oficial Nr. 118-121, <http://lex.justice.md/md/339395/>

⁷ Hotărârea Guvernului nr. 70 din 5 februarie 2012 cu privire la instituirea Comisiei pentru implementarea Planul Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2011-2014, Publicat : 10.02.2012 în Monitorul Oficial Nr. 30-33, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=342121>

decembrie 2012. Schimbările au fost determinate de recomandările formulate Guvernului Republicii Moldova în cadrul Evaluării Periodice Universale și în cadrul altor mecanisme relevante în domeniul drepturilor omului. Astfel, la cele 16 capitole, au fost introduse altele două capitole: (1) Libertatea de conștiință, de gândire și de religie și (2) Drepturile persoanelor apatride, ale migranților, ale refugiaților și ale solicitanților de azil⁸.

Deși termenul de implementare a documentului de politici a expirat în decembrie 2014, Guvernul nu a inițiat elaborarea unui document de politici din cauza procesului îngreunat de formare a unui Guvern funcțional, care a urmat imediat după alegerile parlamentare din anul 2014.

- **Planul Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului (PNADO intermediar):** În anul 2015, Ministerul Justiției (MJ) a inițiat procedura de elaborare a unui PNADO intermediar. Prin Dispoziția Prim-ministrului nr. 124-d din data de 22 septembrie 2015 a fost instituit Grupul interdepartamental pentru evaluarea politicilor în domeniul drepturilor omului sub egida Ministerului Justiției. Subsecvent, prin ordinul MJ nr. 417 din 30 septembrie 2015, a fost constituit Grupul de lucru interdepartamental pentru evaluarea politicilor în domeniul drepturilor omului, care s-a întrunit în ședințe la data de 5 octombrie 2015, 18 noiembrie 2015 și 12 ianuarie 2016. Grupul de lucru a elaborat proiectul Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului intermediar 2016⁹ (denumire atribuită în virtutea termenului scurt de implementare).

În PNADO intermediar au fost incluse acțiunile restante din PNADO I și II. Chiar dacă documentul a fost supus consultărilor publice, acesta nu a fost adoptat și aprobat de Guvern și Parlament. Nu a fost publicat un raport cu privire la procesul de implementare a acțiunilor din PNADO intermediar.

Documentele de politici descrise mai sus au fost marcate de carențe importante, care le-au transformat în documente de politici formale cu impact redus. Printre principale carențe pot fi enumerate: (1) alocarea resurselor financiare insuficiente pentru implementarea acțiunilor din plan; (2) implementarea superficială a activităților, fără a se ține cont de rigorile de calitate; (3) lipsa voinței politice pentru realizarea unor acțiuni care necesitau modificarea unor legi sau ratificarea unor instrumente internaționale sau regionale de protecție a drepturilor omului; (4) lipsa unor criterii de evaluare a gradului de executare a obiectivelor PNADO; (5) lipsa unui mecanism eficient de evaluare generală al PNADO; (6) mecanism de monitorizare a executării PNADO de către APL și APC ineficient; (7) implicarea slabă a APL în procesul de executare a politicilor în domeniul drepturilor omului; (8) lipsa unor indicatori de progres și de impact, ceea ce face monitorizarea și evaluarea defectuoasă; (9) documentele conțin

⁸ PNADO pentru anii 2011 – 2014, a fost modificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 327 din 27 decembrie 2012, Publicat : 08.03.2013 în Monitorul Oficial Nr. 49-55, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=346972>

⁹ Proiectul Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului (PNADO) intermediar 2016, http://justice.gov.md/public/files/drepturile_omului/2016/Pnado-intermediar.pdf

domenii largi ale drepturilor omului, fără stabilirea unor priorități; (10) formularea unor priorități irealiste în contextul necesității unor reforme premergătoare sau elaborării unor studii de analiză¹⁰.

Lipsa unui mecanism de coordonare eficient a fost unul din punctele slabe a PNADO I și PNADO II, motiv pentru care impactul acestor documente de politici nu a putut fi cuantificat.

Cu referire la PNADO II, prin Hotărârea Guvernului nr. 70 din 6 februarie 2012¹¹, s-a instituit Comisia pentru implementarea Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului pe anii 2011–2014. Potrivit acestuia, mecanismul de coordonare era constituit dintr-o comisie interministerială la nivel de vice-miniștri, care se întrunea o dată în 3-6 luni și un „secretariat”. Secretariatul era format de regulă dintr-un funcționar din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, a cărei activitate de bază potrivit fișei de post nu includea și realizarea muncii de secretariat în cadrul Comisiei.

Atribuțiile comisiei se limitau la coordonarea, monitorizarea și evaluarea gradului de implementare a Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului, exceptând documentele de politici sectoriale din domeniu. Regulamentul nu oferea comisiei instrumente administrative care să asigure executarea și implementarea conformă de subiecții responsabili a acțiunilor din Plan. Mecanismul nu oferea instrumente de implicare eficiente în procesul de implementare și monitorizare a Planului al altor subiecți, inclusiv al Instituțiilor Naționale în domeniul Drepturilor Omului, organizațiilor internaționale interesate sau organizațiilor non-guvernamentale din domeniul drepturilor omului.

Aceleași curențe au fost menționate și în Raportul de evaluare al implementării Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului (2004-2008 și 2011 – 2014)¹². În raportul de evaluare, experții au apreciat că peste 60% din acțiunile indicate în PNADO 2004 – 2008 au fost realizate, iar pentru PNADO 2011 – 2014, acțiunile au fost realizate în proporție de 80%¹³. În PNADO III s-a încercat ca aceste curențe să fie soluționate.

Al treilea Plan Național, implementare necoordonată și pe alocuri, tergiversată

Elaborarea PNADO III a început în noiembrie 2016 (după aproape 2 ani de la expirarea celui de-al 2-lea document de politici). Grupul de Lucru (GL) responsabil de elaborarea documentului de politici a fost constituit prin ordinul Ministrului Justiției nr. 1056 din

¹⁰ Cererea Nr. 27 din 8 februarie 2016 expediată în adresa Ministerului Justiției, de Asociația Promo-LEX;

¹¹ Hotărârea Guvernului Nr. 70 din 06.02.2012 cu privire la instituirea Comisiei pentru implementarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pe anii 2011–2014, Publicat : 10.02.2012 în Monitorul Oficial Nr. 30-33, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=342121>

¹² "Raport de evaluare a implementării Planului Național de Acțiuni în" Accesat la 4 ianuarie, 2019. http://www.justice.gov.md/public/files/drepturile_omului/2015_09_30_PNADO_EVALUARE_fin.pdf.

¹³ ibid

18 noiembrie 2016 cu privire la crearea grupului de lucru pentru elaborarea Planului National de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2017-2021.

Întârzierea elaborării unui nou document de politici în domeniul drepturilor omului a fost motivată și justificată prin așteptarea documentului final cu recomandări adresate Republicii Moldova în cadrul procesului de Evaluare Periodică Universală (EPU)¹⁴. EPU a Republicii Moldova a avut loc la 4 noiembrie 2016. Guvernul Republicii Moldova s-a obligat să implementeze 194 de recomandări și a exprimat rezerve cu privire la implementarea a 19 recomandări.

Prima ședință a Grupului de lucru (GL) pentru elaborarea PNADO III a fost lansată în data de 16 decembrie 2016. Cea de-a doua ședință a GL pentru elaborarea PNADO III, a avut loc în data de 27 decembrie 2017, în cadrul căreia au fost formate subgrupurile de lucru care se vor ocupa nemijlocit de elaborarea unui nou document de politici în domeniul drepturilor omului, precum și domeniile de intervenție asupra cărora se vor concentra subgrupurile date. În total au fost create 5 subgrupuri. În componența subgrupurilor de lucru au fost incluși, în funcție de domeniul de intervenție, membri ai GL, precum și persoane ce dețin expertiză în domeniul respectiv.

La baza elaborării PNADO au stat recomandările formulate și acceptate de Republica Moldova urmare celui de-al II-lea ciclu al Evaluării Periodice Universale din cadrul Consiliului ONU pentru Drepturile Omului din octombrie 2016, precum și recomandările formulate de alte mecanisme internaționale de monitorizare a drepturilor omului. PNADO III conține un domeniu de intervenție dedicat respectării drepturilor omului în localitățile din stânga Nistrului a Republicii Moldova. Acest fapt este foarte apreciable, mai ales în contextul necesității intensificării dialogului în domeniul drepturilor omului în regiunea transnistreană și prin prisma derapajelor sistematice ale administrației de facto din regiunea transnistreană. Cu toate acestea, peste 20 de recomandări formulate în cadrul ultimului ciclu de EPU al Republicii Moldova, nu s-au regăsit în documentul de politici.

Structural, PNADO constă din două părți: Partea I – narativă și Partea II – tabelară. Partea I este compusă din 6 secțiuni, după cum urmează: Secțiunea I – Introducere; Secțiunea II – Procesul de elaborare; Secțiunea III – Situația actuală pe domenii de intervenție; Secțiunea IV – Viziunea și scopul; Secțiunea V – Sursele de finanțare; Secțiunea VI – Monitorizarea și evaluarea. Partea II vizează 16 domenii de intervenție, 31 de obiective, 51 de ținte strategice. Conținutul Părții II este structurat în: domenii de intervenție; obiective; ținte strategice; acțiuni; subacțiuni; indicatori; instituții responsabile; termen de realizare; buget și parteneri.

Prin scrisoarea nr. 07/6550 din 20 iunie 2017 proiectul PNADO a fost remis spre avizare, iar Ministerul Justiției a analizat toate comentariile și propunerile recepționate. În virtutea remanierilor instituționale care au avut loc în contextul reformei

¹⁴ EPU a fost creată de către Adunarea Generală a ONU la 15 martie 2006, prin Rezoluția 60/251, care a instituit și Consiliul pentru Drepturile Omului.

administrației publice centrale, Ministerul Justiției a solicitat reavizarea proiectului PNADO conform competențelor și atribuțiilor instituționale prin scrisoarea nr. 07/11482 din 16 octombrie 2017. Astfel, proiectul PNADO a fost ajustat și definitivat conform avizelor repetate. La 9 noiembrie 2017, PNADO a fost aprobat de Guvern¹⁵.

La 24 mai 2018, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat cel de-al treilea PNADO. Implementarea acestuia a fost planificată pentru perioada 2018 – 2022.

Având în vedere că PNADO II a expirat în anul 2014, iar acțiunile din PNADO intermediar nu au fost implementate (odată ce acest Plan nici nu a fost aprobat pe cale guvernamentală sau legislativă), a durat 4 ani și 5 luni procesul de elaborare a PNADO nou. Aceasta perioada este una foarte îndelungată și nu poate fi justificată nici de procesele de evaluare ale Republicii Moldova în fața mecanismelor internaționale în domeniul drepturilor omului (EPU, Comitete ONU, etc.).

PNADO III este adoptat, Quo Vadis?

Hotărârea Parlamentului prin care a fost aprobat PNADO constă din 6 articole și prevede atât actorii principali, responsabili de implementarea PNADO, cât și mecanismul de monitorizare și evaluare a implementării PNADO. Astfel, conform art. 2, Parlamentul, Guvernul, autoritățile publice centrale și locale vor întreprinde măsuri pentru realizarea PNADO. Art. 3 prevede crearea de către Guvern, în termen de 2 luni, a Consiliului Național pentru Drepturile Omului, care va fi responsabil de monitorizarea și evaluarea implementării PNADO, și altor documente de politici naționale în domeniul drepturilor omului, precum și a tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului la care Republica Moldova este parte. Totodată, conform art. 4, Guvernul, în termen de 2 luni, va crea Secretariatul Permanent pentru Drepturile Omului, care va asigura activitatea de secretariat a Consiliului Național pentru Drepturile Omului. Art. 3 și 4 din Hotărârea Parlamentului sunt executorii de la momentul adoptării PNADO.

Conform art. 5, Consiliul Național pentru Drepturile Omului va prezenta, până la data de 1 aprilie al anului calendaristic, Parlamentului raportul cu privire la gradul de implementare a PNADO, iar potrivit art. 6, Comisia pentru drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului va exercita controlul permanent asupra îndeplinirii PNADO.

În perioada care a urmat după aprobarea PNADO III de către Parlament, Ministerul Justiției a elaborat, definitivat și prezentat spre examinare Guvernului proiectul hotărârii „Cu privire la Consiliul național pentru drepturile omului și Secretariatul permanent pentru drepturile omului”. Proiectul prevedea aprobarea componenței nominale a Consiliului național pentru drepturile omului și a regulamentului de activitate al acestuia, precum și Regulamentul Secretariatului permanent pentru drepturile omului.

¹⁵ "PNADO III a fost aprobat de Guvern | Comunicate de presă | Ministerul" Accesat la 4 ianuarie, 2019. <http://www.justice.gov.md/libview.php?l=ro&idc=4&id=3653>.

Anterior, proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la Consiliul național pentru drepturile omului și Secretariatul permanent pentru drepturile omului, a fost supus consultărilor publice de către Ministerul Justiției încă la 1 decembrie 2017¹⁶. Potrivit notei informative la proiect, scopul Proiectului este crearea unui mecanism național eficient de coordonare a elaborării și implementării documentelor de politici în domeniul drepturilor omului, monitorizării și evaluării acestora, implementării tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului la care Republica Moldova este parte, și respectării angajamentelor asumate (în continuare – Mecanismul de Coordonare).

Ulterior, prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 915 din 24 septembrie 2018, în cadrul Cancelariei de Stat a fost instituită o nouă subdiviziune structurală – „Direcția secretariate permanente”, prin comasarea secretariatelor existente și extinderea platformei de asistență a altor domenii, inclusiv cel al Consiliului național pentru drepturile omului. Astfel, proiectul de hotărâre elaborat de Ministerul Justiției, în partea ce ține de organizarea și funcționarea Secretariatului pentru Drepturile Omului, a fost remis autorului pentru ajustare prin prisma recente reorganizări structurale a Cancelariei de Stat.

Prin scrisoarea nr. 31-16-8487, Cancelaria de Stat a Republicii Moldova a comunicat Asociației Promo-LEX că după prezentarea versiunii ajustate a proiectului, acesta va fi propus, în termen restrâns, spre examinare și aprobare Guvernului Republicii Moldova.

Prin urmare, la momentul actual, procesul de creare a Consiliului Național pentru Drepturile Omului și a Secretariatului Permanent este în întârziere cu cel puțin 5 luni de zile.

Modul în care Guvernul și Parlamentul tratează prioritățile legate de acest document important în domeniul drepturilor omului, în raport cu alte documente de politici publice, denotă că documentele naționale de politici în domeniul drepturilor omului reprezintă grad de prioritaritate mult mai redus în comparație cu alte politici publice care în aceeași perioadă au fost elaborate, adoptate și implementate în termeni foarte rapizi (ex. reforma sistemului electoral, amnistia fiscală).

În loc de concluzii

Experiența elaborării celor 3 Planuri Naționale de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului ne arată că avem progrese de la un document la altul. În comparație cu primul și al doilea document, PNADO III este un document mai structurat, care conține obiective SMART¹⁷ și indicatori de monitorizare.

¹⁶ Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la Consiliul național pentru drepturile omului și Secretariatul permanent pentru drepturile omului, Nota informativă, <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=4757>

¹⁷ A se vedea informație despre Obiectivele SMART, <https://hr.wayne.edu/leads/phase1/smart-objectives>

Procesul de elaborare a PNADO III a fost unul suficient de transparent, iar în GL și subgrupurile de lucru au fost incluși în calitate de membri și reprezentanți ai organizațiilor internaționale și societății civile.

Perioada planificată pentru implementarea acțiunilor din plan este una foarte extinsă (ex. pentru acțiuni de complexitate medie, este prevăzută o perioadă de 3 ani pentru a fi implementată), situație care poate influența randamentul executării acțiunilor din Plan.

Costurile exacte de implementare nu sunt cunoscute și nici nu sunt specificate la toate acțiunile, fapt care poate duce la dificultăți de implementare ca și în cazul PNADO anterioare sau altor politici naționale importante în domeniul drepturilor omului. În lipsa unei bugetări eficiente, crește probabilitatea ca acțiuni care implică resurse financiare să nu fie realizate, sau să fie realizate defectuos.

Perioadele de elaborare a documentelor naționale de politici în domeniul drepturilor omului sunt excesiv de lungi. De la crearea grupului de lucru, până la aprobarea PNADO III, a durat o perioadă de 18 luni. Chiar și după adoptarea acestui document procedurile de punere în aplicare sunt tergiversate. Așadar, în conformitate cu prevederile art. 3, 4 din Hotărârea Parlamentului nr. 89, din 24 mai 2018 Guvernul Republicii Moldova urma ca în termen de 2 luni de zile de la data adoptării Hotărârii să creeze Consiliul Național pentru Drepturile Omului și Secretariatul Permanent, ceea ce nu a făcut.

Lipsa mecanismului de coordonare compromite procesul de implementare și raportare, ce presupune obligația Consiliului să prezinte Parlamentului, până la data de 1 aprilie 2019, un raport cu privire la gradul de implementare a PNADO III. Mai mult ca atât se compromite și raportarea intermediară în contextul Evaluării Periodice Universale.

Recomandări

Pe termen scurt

- Adoptarea de urgență a Hotărârii de Guvern cu privire la Consiliul Național pentru Drepturile Omului și Secretariatul permanent pentru Drepturile Omului;
- Formarea Consiliului pentru Drepturile Omului și structurilor locale în mod transparent, inclusiv prin implicarea în componența Consiliului al instituțiilor naționale în domeniul protecției drepturilor omului, organizațiilor neguvernamentale active în domeniul apărării Drepturilor Omului și organizațiilor internaționale interesate (cu statut de observator);
- Instruirea funcționarilor din cadrul Secretariatului permanent și a structurilor locale ale Consiliului în domeniul elaborării de politici în baza Abordării Bazate pe Drepturile Omului¹⁸;
- Inițierea procedurii de colectare a informației și redactare a raportului intermediar pentru Evaluarea Periodică Universală a Republicii Moldova (Ciclul III);

¹⁸ What is a human rights-based approach? <https://hrbportal.org/faq/what-is-a-human-rights-based-approach>

Pe termen lung

- Realizarea unui proces de evaluare independentă intermediară și finală a implementării calitative și cantitative a acțiunilor din PNADO III;
- Ajustarea indicatorilor din PNADO III și altor politici sectoriale din domeniul Drepturilor Omului în baza Indicatorilor pentru Drepturile Omului¹⁹;
- Evaluarea costurilor totale necesare pentru implementarea PNADO III, identificarea și bugetarea resurselor financiare necesare pentru implementarea eficientă a acțiunilor;
- Inițierea procesului de elaborare a unui nou PNADO cu 2 ani înainte de expirarea PNADO III;
- Asigurarea respectării transparenței decizionale în procesul de elaborare a noului PNADO și altor documente de politici naționale importante în domeniul drepturilor omului;
- Setarea unor perioade exacte cu individualizarea la maxim a subiecților responsabili de implementarea acțiunilor de politici în domeniul drepturilor omului;

¹⁹ Human Rights Indicators, <https://www.ohchr.org/en/issues/indicators/pages/hrindicatorsindex.aspx>

Abrevieri

APC	Administrația Publică Centrală
APL	Administrația Publică Locală
DO	Drepturile Omului
EPU	Evaluarea Periodică Universală
GL	Grupul de Lucru
MJ	Ministerul Justiției
ONU	Organizația Națiunilor Unite
	Planul Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor
PNADO	Omului